

בעניין שבין:

ע"י ב"כ עוה"ד ענבר פלד מהקליניקה לרב-תרבותיות¹
ומגוון ו/או עורך דין אחר מהמרכז לחינוך משפטי קליני,
הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית
הר הצופים, ירושלים 91905
טל': 02-5882554, פקס: 02-5882544
מייל: law_clinics@savion.huji.ac.il

התובעת

נגד

1. רדיו ללא הפסקה 103FM
 2. איל פאר, מנכ"ל ועורך ראשי לשעבר, 103FM
 3. אור צלקובניק, מנכ"ל ועורך ראשי, 103FM
 4. יגאל ויינשטיין, עורך אתר האינטרנט, 103FM
כולם מרחוב תפוצות ישראל 13, גבעתיים
- הנתבעים ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר הלל סומר, ת.ד. 167, הרצליה 46150

כתב תביעה

מהות התביעה: פרסום לשון הרע
סכום התביעה: ₪ 50,000

פתח דבר:

1. ביסוד תביעה זו עומדת מסכת עובדתית במסגרתה מצאה התובעת, סטודנטית באוניברסיטה העברית, מככבת בתמונת "אילוסטרציה" לתמיכה במחבלים בדף הפייסבוק של תוכנית הרדיו "שי ודרור", וזאת רק בשל החיג'אב שהיא עוטה על ראשה. התובעת תבקש לטעון כי פרסום תמונתה לצד הכיתוב המייחס לה תמיכה במחבלים מהווה פרסום לשון הרע על רקע מוצא. התובעת תטען כי אין להשלים עם הקישור האוטומטי שביצעו הנתבעים בין החיג'אב לתמיכה במחבל, כמו גם עם הקלות הבלתי-נסבלת של הפרסום בעניינה.
2. נדגיש, כי התמונה והכיתוב שבצדה, המהוות פרסום לשון הרע כמפורט להלן, פורסמו בימים שבהם השתולל ברחובות גל פיגועי דקירה ופעולות נקם. במעשיהם לא רק שביזו הנתבעים את התובעת והכפישו את שמה, אלא ייתכן שאף העמידו את חייה בסכנה.

¹ התביעה נכתבה בסיועם הרב מאוד של אוריה בארי ותמר באום, סטודנטים בקליניקה לרב-תרבותיות ומגוון באוניברסיטה העברית.

זהות הצדדים:

3. התובעת היא סטודנטית
כבת העדה המוסלמית, נוהגת התובעת לעטות על ראשה כיסוי ראש מסורתי ("חיג'אב").
4. הנתבעת 1 היא תחנת רדיו אזורית, האחראית לשידורה של תוכנית הבוקר הפופולארית "שי ודרור" (להלן: "התוכנית"), בהנחיית שי גולדשטיין ודרור רפאל. "רדיו ללא הפסקה" הינה הבעלים ו/או האחראית על דף הפייסבוק של התוכנית, ו/או המפעילה באופן ישיר ו/או עקיף שלו.
5. הנתבעים 2 ו-3 הם מנכ"לים ועורכים ראשיים של תחנת רדיו ללא הפסקה בעבר ובהווה (בהתאמה).
6. הנתבע 4 הוא עורך אתר האינטרנט של תחנת רדיו ללא הפסקה.

רקע עובדתי:

א. הפרסום הפוגעני

7. ביום 15.10.15 גילתה התובעת לתדהמתה שתמונתה "מככבת" בידיעה על תמיכה במחבל אשר פורסמה בדף הפייסבוק של התוכנית (להלן: "הפוסט"). הפוסט פורסם בראשית חודש אוקטובר 2015, ולא יאוחר מ-7.10.2015. על פרסום הפוסט למדה התובעת מתבריה אשר נתקלו בפוסט במקרה ימים לאחר שפורסם לראשונה.
העתק של הפוסט והתגובות לו מצורפים ומסומנים כנספחים א' ו-א'1.
8. בתמונה נראית התובעת כשהיא יושבת על מדשאה, פניה גלויות, והיא עטויה בחיג'אב. מעל לתמונה הברורה והצבעונית, התנוסס כיתוב בזו הלשון: "עובדת פלאפון פוטר ללא שקראה למחבל בפייסבוק 'אהובי': 'הוא לא נולד מחבל...'" לצד הכיתוב, הופיע קישור לשיחת טלפון מבוזמת שהושמעה בתוכנית "שי ודרור ללא הפסקה" (לקישור לשיחה, ר' נספח א'). בשיחה, אשר כפי הנראה שודרה ברדיו ביום 7.10.15, מתחזה אחד השדרנים לעובדת המדוברת מפלאפון ושם אותה ללעג כמי שמאוהבת, כביכול, גם בגיק המרטש, ביגאל עמיר, בעמיר פופר ואחרים. יש לציין כי הצגת הקישור באופן זה יצרה חיבור הדוק בין תמונתה של התובעת לשיחה המשודרת. לצד הקישור לשיחה, הוצגו בפוסט קישורים נוספים, לדפי הפייסבוק של חברת פלאפון ותחנת רדיו ללא הפסקה.
9. הידיעה המקורית בדבר פיטוריה של עובדת פלאפון התפרסמה באתרי חדשות מקוונים ביום 2.6.10.2015 בתקופה שחלפה מתאריך זה ועד להסרת הפוסט, השתולל ברחובות

² ר' למשל: בילי פרנקל, "עובדת פלאפון קראה למחבל 'אהובי' – ופוטר" (6.10.15, Ynet).

ירושלים גל של פיגועי דקירה ופעולות נקם. התובעת, סטודנטית שמקום מגורי הוריה , חששה לצאת מביתה באותם ימים - שמא מי מהקוראים יסבור בטעות כי היא היא שהביעה תמיכה במחבל ויבקש לפגוע בה. ואכן, ברחוב זיהו את התובעת כמושא הפוסט; עוברי אורח בעיר אף עצרו אותה וביקשו לדעת האם היא אותה צעירה מדוברת שעובדת בפלאפון.

לכתבות המעידות על רוח התקופה בימי פרסום הפוסט, ראו נספחים ב', ב'1 ו-ב'2.

10. להשלמת התמונה ייאמר כי תמונתה של התובעת שהופיעה בפוסט, צולמה באירוע פתיחת שנה של האוניברסיטה העברית בקמפוס , שהתקיים ביום 26.10.2014, ופורסמה בדף הפייסבוק של אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית. התובעת ידעה שתמונתה פורסמה באתר האגודה, אך לא התירה את השימוש בה לכל גורם ו/או שימוש אחר.

ב. הניסיונות להביא להסרת הפרסום

11. למותר לציין כי התובעת היא אזרחית שומרת חוק ומעולם לא הביעה תמיכה במחבלים. משכך, מיד עם היוודע לה דבר הפרסום, ביום 15.10.2015, פעלה התובעת להסרתו. ראשית, הגיבה בו-ביום בפוסט עצמו בכך שהבהירה כי אין לה כל קשר לתוכנו, ודרשה את הסרת הפרסום לאלתר. שנית, התובעת שלחה באותו היום הודעה אישית למנהלי עמוד הפייסבוק של התוכנית, באמצעות פלטפורמת העברת מסרים של משתמשי הפייסבוק (צ'אט), בדרישה להסיר את הפרסום; ואולם פניות אלה לא נענו כלל על ידי הנתבעים.

העתק מפוסט התגובה של התובעת מצורך ומסומן כנספח ג'.

העתק הודעת הצ'אט של התובעת מצורך ומסומן כנספח ד'.

12. מאחר שפניותיה של התובעת עלו בתוהו, נחלצו מכרותיה לעזרתה. התובעת פנתה לחברתה וזו פנתה לחברותיה שלה לעזרה. תחילה פנתה אחת החברות, בהודעה אישית בפייסבוק למנהלי העמוד, וביקשה להסיר את הפוסט. אף ניסתה ליצור קשר טלפוני עם מי מהעובדים של תחנת הרדיו. לאחר ניסיונות רבים, הצליחה לדבר עם טכנאי, סיפרה לו על המקרה, וביקשה ממנו כי ימסור למנהלי התוכנית שהיא מצפה כי יצרו עמה קשר בחצי השעה הקרובה. עצמה פנתה בבקשת סיוע לחברתה, עו"ד, שיצרה קשר עם מפיקת התוכנית "שי ודרור", וזו הבטיחה לה כי תעביר את העניין לגורמים הרלוונטיים.

העתק מפניותיה של למנהלי עמוד הפייסבוק של התוכנית מצ"ב ומסומן ה'.

13. רק בחלוף שעות ארוכות, קיבלה טלפון מיגאל וינשטיין, עורך אתר האינטרנט של רדיו ללא הפסקה. הלה לא הפגין נכונות לפעול להורדת הפוסט, אלא רק אמר כי הוא "מבין שזה לא כל כך נעים", ולבסוף הפטיר כי הפוסט יוסר, ללא התנצלות או הכרה בפגיעה.

14. נדגיש, כי התובעת לא זכתה בהתנצלות או בהתייחסות כלשהי מאנשי התוכנית, וזאת עד אשר הודיעה על כוונתה לנקוט בהליכים משפטיים כנגד תחנת הרדיו, כשלושה חודשים לאחר מכן.

ג. מיצוי הליכים

15. נוכח האמור לעיל, פנתה התובעת בבקשה לסיוע משפטי אל הקליניקה לרב-תרבותיות ומגוון, הפועלת למען קבוצות ויחידים המופלים על רקע השתייכותם האתנית והתרבותית. ביום 27.12.15 פנתה הקליניקה לנתבעים בשם התובעת, והבהירה כי התנהלותם מהווה פרסום לשון הרע המחויב בפיצויים ללא הוכחת נזק. ביום 17.1.16 הודתה הנתבעת 1 במכתבה בפרסום הפוגעני. יצוין כי אין כל התייחסות במכתב לדרישתה של התובעת לקבל לידיה מכתב תיקון טעות שיפורסם כרצונה, או לדרישתה לפיצויים.

העתק מכתב ההתראה על נקיטת הליכים משפטיים מצורף ומסומן כנספח ו'.
תגובת הנתבעים למכתב מצורפת ומסומנת כנספח ז'.

16. יש לציין כי טענות הנתבעים במכתבם מעידות כאלף עדים כי אינם נוטלים אחריות אמיתית על המקרה. ראשית, לטענתם, נלקח הצילום ממאגר תמונות מסחרי בשם "פלאש 90", והוא "עולה בחיפוש תמונות תחת הכותרת 'ערביה'". טענה זו רק מחזקת, כמובן, את אחריותם של הנתבעים לפרסום. אף המתבונן באתר פלאש 90, שהסטודנטית לא ידעה כלל על קיומו - יכול לראות על נקלה כי הנתבעים ידעו גם ידעו כי המדובר בסטודנטית תמימה שצולמה באקראי. ולראיה, באתר המדובר נכתב כך בכיתוב שלצד תמונת התובעת:

"סטודנטים ערבים-ישראלים בקמפוס גבעת רם ביום הראשון לשנת הלימודים האקדמית"³.

העתק התמונה ממאגר פלאש 90 מצורף ומסומן כנספח ח'.

17. שנית, אף טענת הנתבעים כי הצילום אינו רלוונטי למי שאיננו מכיר את התובעת היא טענה מופרכת מעיקרה באקלים המתוח שבו התבצע הפרסום.

18. שלישית, טענת הנתבעים כי דף הפייסבוק זוכה לצפייה מועטה איננה נכונה. הדף נצפה על ידי משתמשי פייסבוק רבים, ונכון ליום הגשת תביעה זו זכה בלמעלה מ-45 אלף "לייקים", דהיינו עשרות אלפי משתמשים העוקבים אחריו באופן קבוע, וזאת נוסף על משתמשים הצופים באתר באופן מזדמן.

19. נוכח תגובתם זו של הנתבעים, לא נותרה לתובעת ברירה אלא לפנות לבית משפט נכבד זה על דרך הגשת תביעה.

³ תרגום מאנגלית. כפי שניתן לראות, פרטי התמונה שונו לאחרונה ב-27.10.14, כשנה קודם לפרסום תמונת התובעת בדף הפייסבוק.

הטיעון המשפטי

א. פרסום לשון הרע

20. התובעת תטען כי הנתבעים מעוולים על פי סעיף 7 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק"), הקובע כי פרסום לשון הרע לאדם אחד או יותר – ועל אחת כמה וכמה פרסום ברשת החברתית שעוצמתו חזקה עשרות מונים – מהווה עוולה אזרחית.

21. הנתבעים עשו שימוש בתמונה בה התובעת עטויה בחיגי'אב המזוהה עם קבוצה תרבותית מסוימת. שימוש זה איננו מקרי. כך עולה אף מהודאת הנתבעת 1, המציינת במכתבה כי:

"התצלום עולה בחיפוש תמונות תחת הכותרת 'ערביה'"⁴.

22. התובעת תטען כי הידיעה שפורסמה על-ידי הנתבעים, הכוללת את תמונתה של התובעת לצד הכיתוב בדבר תמיכה במחבל, היא "דבר שפרסומו עלול לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו..."⁵, כאמור בסעיף 1 (4) לחוק. ויודגש: הנתבעים הודו מפורשות בקשר זה, שבין מוצאה של התובעת לפרסום.

23. הנה כי כן, הנתבעים קשרו באופן מכליל ובוטה בין סממן תרבותי של מוצא ודת מסוימים לבין תמיכה במבצעי טרור. התוצאה חמורה: זיהוי בין עצם התמיכה במבצעי פיגועים לבין אישה עטויית חיגי'אב בתור שכזו.

24. לחילופין תטען התובעת שפרסום הידיעה עלול היה "להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג", ועל כן מהווה פרסום לשון הרע כבמשמעו בסעיף 1(1). דומה כי אין חולק שבחברה הישראלית אדם המביע הזדהות עם מבצעי פיגועים הוא מושא לנידוי חברתי, ועל כך תעיד הידיעה המקורית בעניין העובדת שפוטרה על רקע התבטאותה.

25. ייאמר עוד, כי בעניין רוט, קבע בית משפט השלום (כב' השופטת א' כהן) כי:

"עצם העובדה שתמונתו [של אדם – ע.פ.] "נשתלת" בתוך כתבה בנושא אחר לחלוטין שאין לו קשר אליו, וזאת ללא הסכמתו, יש בכך משום נסיבות שבהם עלול הפרסום להשפילו או לבזותו".

[תא (ת"א) 165592-09 רוט נ' טיים אאוט, סי' 9].

⁴ סעיף 5 למכתב התגובה המצורף כנספת ו' לעיל.

26. השמירה על כבוד האדם ושמו הטוב מעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. כאמור בסעיף 2, אין פוגעים בכבודו של אדם באשר הוא אדם. במחדליהם, פגעו הנתבעים בזכותה של התובעת לכבוד ולשם טוב.

27. אחריותם של הנתבעים קמה נוכח סעיף 11 (א) לחוק הקובע:

"פורסמה לשון הרע באמצעי תקשורת, ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל לשון הרע, האדם שהביא את דברי לשון הרע לאמצעי התקשורת וגרם בכך לפרסומו, עורך אמצעי התקשורת ומי שהחליט בפועל על הפרסום, ובאחריות אזרחית ישא גם האחראי לאמצעי התקשורת".

28. התובעת תטען כי הנתבעים לא נקטו אמצעים סבירים, או אמצעים כלשהם, לבדוק האם התמונה קשורה למקרה נשוא הידיעה. יתרה מכך, מתגובת הנתבעים ברי כי ידעו כי אין לתובעת כל קשר לתמונה, ולמרות זאת בחרו לפרסמה בקלות דעת. יודגש, כי לעניין זה כוונתם הסובייקטיבית של הנתבעים אינה מעלה או מורידה, באשר המבחן לקביעת לשון הרע הוא אובייקטיבי, כידוע [ר' למשל ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2) 607, 617]. כך, בענייננו, הקורא הסביר יניח כי הצעירה שבתמונה תחת הכיתוב היא אותה עובדת שבה עוסקת הידיעה, על אחת כמה וכמה כאשר אין כל כיתוב לומר אחרת. ודוק: לעניין זה, יש לבחון את הידיעה כמכלול, כדרישת הפסיקה, ואין "לפרק" אותה למרכיביה [ע"א (ת"א) 957/96 לוי נ' הוצאת שוקן בע"מ, תק-מח 4(97) 870, 872 (1997)].

29. אם כן, בחינת הפוסט מחייבת את המסקנה כי מדובר בפרסום לשון הרע. בין בחלופה של סעיף 4(1) ובין בחלופה של סעיף 1(1), הרי שהפגיעה והביזוי בתובעת היו תמורים במיוחד בשל האווירה המתוחה והקשה בירושלים, וכן נוכח הפרסום באינטרנט אשר העצים את מידת הפגיעה בה.

ב. חזקה כי הידיעה פורסמה שלא בתום לב

30. בענייננו מתקיימים תנאי סעיפים 16(ב)1 ו-16(ב)2 לחוק איסור לשון הרע, המקיימים חזקה בדבר היעדר תום לב מצד המפרסם, כמפורט להלן:

א. ב"הצמדת" התמונה לידיעה על התמיכה במחבל פרסמו הנתבעים פרסום שאין בו אמת, כאשר הם אף לא מאמינים שיש בו אמת (סעיף 16(ב)1 לחוק לשון הרע).

ב. הנתבעים לא נקטו בכל האמצעים בכדי להיווכח אם יש בפרסומיהם אמת כאמור בסעיף 16(ב)2 לחוק לשון הרע.

ג. סעדים

31. התובעת תטען כי מעשי הנתבעים מזכים אותה בסעד סטוטורי בסך של 50,000 ₪ ללא הוכחת נזק, כאמור בסעיף 7א(א) לחוק לשון הרע.

32. לעניין היקף הפיצוי, בפרשת אמר נקבעו שלוש קטגוריות של שיקולים על-פיהם יקבעו פיצויים ללא הוכחת נזק; בית המשפט ישקול את טיבו של הפרסום באשר לפגיעה המסתברת ממנו, את עוגמת הנפש והסבל הנפשי שגרם הפרסום לתובע ואת התנהגות הצדדים [רע"א 4740/00 לימור אמר נ' אורנה יוסף ואח', פ"ד נה (5) 510].

33. אשר לטיב הפרסום בענייננו, הרי שהפוסט שפורסם היה חשוף לעיני הציבור במשך זמן ממושך של למעלה משבוע. על תפוצתו הרחבה ניתן ללמוד אף מכך שחבריה של התובעת הם אלו שהפנו אותה לפרסום, כמתואר. דומה הדבר לידיעה העולה כדי לשון הרע ומתפרסמת בעיתון יום אחרי יום במשך למעלה משבוע ימים. נוסף ונדגיש כי לא ניתן לטעות בכך שאכן התמונה מיוחסת לתובעת, שהרי היא המצולמת היחידה בתמונה, ואין כל כיתוב המסייג את הקשר בינה ובין הכתוב.

34. אשר לעוגמת הנפש שנגרמה לתובעת, לא ניתן להתעלם מהאווירה המתוחה ששררה ברחובות בעת הפרסום. אכן, קישור דמותה של סטודנטית תמימה להבעת חיבה למפגע קשה הוא בפני עצמו. על אחת כמה וכמה, קשה קישור כזה בימים בהם הפחד והעוינות שולטים ברחובות. שני פנים לסבל נפשי זה: האחד הוא בעצם הפגיעה שבשיוכה של התובעת לקבוצה שהציבור סולד ממנה. פן שני הוא פחדה של התובעת מפגיעה בה בעקבות הפרסום. התובעת חששה, כאמור, לצעוד בחופשיות ברחובות ירושלים מחשש כי קוראי הידיעה יזהו אותה. פחדה זה של התובעת ניכר בפעולותיה להסרת הפוסט והפצרותיה החוזרות כי תמונתה תימחק.

35. אשר להתנהגות הצדדים, יש להתחשב בכך שחרף בקשותיה של התובעת עצמה, הידיעה לא נמחקה באופן מיידי. רק לאחר שעורכת-דין התערבה בעניינה, הוסר הפוסט, ואף אז - לא פורסמה כל התנצלות או הבהרה שתעיד על הטעות, וזאת עד לנקיטת הליכים משפטיים. אף כעת ניכר כי הנתבעים אינם מפנימים כל עיקר את הפסול שבפרסום לשון הרע על רקע מוצאה של התובעת.

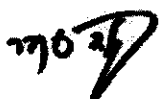
סוף דבר

36. אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד כדלהלן:

- א. לחייב את הנתבעים, כולם יחד ו/או כל אחד מהם בנפרד, לשלם לתובעת, ביתד ולחוד, סך של 50 אלף ₪, בתוספת ריבית והצמדה מיום הגשת התביעה ועד יום התשלום בפועל.
- ב. לחייב את הנתבעים בהוצאות משפט, אגרה ושכר-טרחת עורכי דין בצירוף מע"מ וכן ריבית והצמדה.

37. הטענות בכתב תביעה זה הינן חלופיות או מצטברות ומשלימות, הכל לפי העניין.

38. לבית משפט זה הסמכות העניינית והמקומית לדון בתביעה לאור סכומה ולאור ביצוע הפרסום באינטרנט [ר' רע"א 530/12 יעקובוביץ' נ' זיאס (פורסם בתקדין, 28.3.2012)].

ענבר פלד, עו"ד
בי"כ התובעת